

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt Primvm. Varia per Italiam ac Germaniam effecta Edicti Caesarei in
Lutherum promulgati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

CAPVT PRIMVM.

*Varia per Italiam ac Germaniam effecta Edicti Cæsaris
in Lutherum promulgati.*

ROMANVS Pontifex, cùm intelligeret, ea quæ in Lutherum egerat, maiori fidelibus venerationi, maioriq̃ue innouantibus terrori futura, publico Imperij accedente consensu, duas Romæ Lutheri imagines comburi iussit; ^a alteram vultus in eius statua, alteram animi in eius libris.

^a Extat inter monumenta felicitis Cælestis.
^b Iouius lib. 4. in Vita Leonis, & Guicciardinus lib. 13.
^c In Actis Consistorialibus die 28. Iunij 1521. & in Diario in scripturis apud Ludouicos.

Ac adeo vberem conceperat animo voluptatem, ^b tum ex Edicto Wormatiæ edito, tum à Caroli studio in Romanam Sedem aduersus quorundam politicorum suasiones, ut huius præsertim rei gratiâ statuerit apud se in rebus Italiæ ipsi fauere. Ac primò quidem, ^c ex Patrum Purpuratorum sententia indulget, ut Imperium simul ac Regnum Neapolitanum Carolus obtineret, solutus lege pactionis ab eo iureiurando firmatæ, cùm in illius possessionem missus est; eodem vicissim assentiente, aucturum se censum annum septem millium scutorum; frumentum, si annonæ caritas acciderit, suppeditaturum; ac tercentos etiam habitatos, ad rebelles, si opus fuerit, coercendos: fuitque disertè expostum, eam concessionem diutius retardatam propter obiecta à Rege Galliæ, qui legitimum illius Regni ius sibi tribuebat; sed tunc ad ea deuentum esse, & ob offensiones ab altero Sedi Apostolicæ illatas, & ob alterius merita in Lutherana hæresi deprimenda. Præterea Pontifex res Cæsaris apud Insuabres maximè promovit. In quo sibi visus est præter Italici Principis, simul Christi Vicarij munus implere: propterea quòd, quæ se cum Cæsare coniungebat, Insuabriæ ditionem Italico Duci recuperabat, cuius gratiâ tamquam ex supremo sibi iure subiecti Cæsar bellum gerebat (erat hic Franciscus Sfortia:) eadem contra Gallo subtrahebatur, cuius ingens ac vicina potentia adiectâ illâ ditione, quasi turgidus torrens intumisset, nullo alio coercitus aggere, nisi moderatione voluntariâ, ne vniuersam Italiam occuparet: quæ verò magnitudo Caroli ex eo augebatur, accessio fiebat in eo Principe, qui se Petri clauium defensorem, non æmulum exhibebat. At cùm è diuerso Regis Galliæ Ministri rem Mediolani curarent, bellicosi magis quam pij, Sacerdotia indignis impertiebant, aditumque ad Romanam Curiam prohibebant, non mediocri Clericorum disciplina, sum-

Iouius & Guicciardinus ubi supra.

miq̄ue Pontificatus detrimento. Et quamquam id iniussu Regis eueniret, qui semper meritis fauit, pietatiq̄ue consuluit, eius tamen longinquitas, & administrantium arrogantia ea damna Ecclesiæ intulere, quæ ceteroqui, vt verisimile erat, neque tentata, neque per vim tolerata fuissent, si ad veterum suorum Ducum potestatem Insubria reuenteretur.

2 Quapropter inter Pontificem ac Cæsarem iniro scedete, tamen primi conatus non admodum prosperè cessere, celeriter tamen Florentiâ in Insubriam missus Mediceus Cardinalis cum amplissima potestate, atque ingenti pecunia, qui, reconciliatis copiarum Ducibus antea dissidentibus, succentisq̄ue præsentia & auro militum animis, peperit insignem illam victoriam, in qua Lautrechius, Gallici exercitus imperator, prius se sensit Mediolano pulsus, quàm armis petitum. Quod contigit cum accessione ditonis facta Pontifici, recuperatis per illud fœdus Placentiâ & Parmâ.

3 Cùm hæc in Italia gererentur, varij in Germania ex Edicto Cæsareo motus oriebantur. Necessè fuerat Cæsari confestim inde in Hispaniam regredi, ad componendas eorum Regnorum turbas; vbi Ceurij, Belgarumq̄ue ministrorum avaritia, postremis mensibus cùm ibi Carolus moraretur; spiritus exciuerant haud minùs turbulentos, quàm eos quos postea Hispanorum Burgundorumq̄ue administratio excitauit in Belgio, cum Philippus Rex, Caroli filius, inde secessit. Euentu tamen valdè dispari. Sicut enim Belgæ, Nobilitatis Principes seditionis suæ principes nacti sunt, quibus inuicti persistere; ita è contrario Hispani quosdam ex popularibus iudices constituerunt, qui primores abiicere contendebant; vnde hi ab eorum factione recedentes, coniunctiq̄ue cum Castellæ Comestabili, Castellanaq̄ue classi imperante, qui rem bellicam pro Rege administrabant, vilem illum rebellantium gregem profigarunt, ipsorum ducibus laqueo suspensis. Adhuc tamen adeò malè affecti animi agitabantur, vt opus planè fuerit præsentia Caroli, quâ sanguis exæstuans tepesceret; & auctoritate, quâ tabidus educeretur.

4 Itaque à Superiore Germania * profectus Cæsar, per Belgium regreditur, iisdem Pontificis Nuntius comitantibus, ibique & illius vigore, & horum diligentia, ex Diplomatis Edictiq̄ue præscripto quamplurima Lutheri voluminum exemplaria manu carnificis folementer flammis tradita sunt, quæ Magistratum industriâ conquisita, quæ ab iis apud quos erant sponte delata. Idem actum Antuerpiæ, Bruxellis, ac præcipuè Gandau, adstantibus quinquaginta

* Totum extat in editato Syllabo Alexandri ad Cardinalem Iulium Mediceum.

Pars I.

R

ginta

3721. ginta propemodum millibus hominum, atque ipso Cæsare, qui dum illac transiret, ore subridenti spectaculo plaufit. Idem in Superiori Germania contigisset, si Cæsar ibi fuisset commoratus: id enim apud se firmissimè statutum ostendit paulò antè quàm Edictum vulgaretur, ita suum Confessarium allocutus dum fenestram inniteretur: *Sanctè iuro* (dexterâ pectori admotâ) *quicumque se primò Lutheranum prodet post euulgatum Edictum, eum ex hac fenestra meo iussu suspensum iri.* Sed leges æquè ac machinæ quò validiores sunt, eò potentiore opus habent vi quâ pertractentur, priusquam, ut sic loquar, fuerint ab usu dedolata.

Cæsareum igitur Edictum, post abitum Cæsaris plus retinuit fragoris quàm ponderis. Nonnulli ipsum exequi non audebant, alij non curabant, alij planè nolebant. Præcipuè verò accidit importunè, ut penes duos Septemuiros Luthero beneuolos, Saxonem scilicet ac Palatinum, esset absente Cæsare legitima Germaniæ administratio, in duos Vicariatus partita. Tales autem solent effectus procedere, qualis est causarum conditio, non tam superiorum, quàm propiorum. Accedebat vulgi fauor, ad licentiam, ad nouitates, ad prædas propensus, atque insuper deceptus populari quâdam ratione, quòd Luthero, disputationis experimentum, prout ipse flagitauerat, negatum fuisset. Imperiti siquidem, uti sibi persuadent, quicumque ratione præpolleat, eundem etiam robore præpollere, ideoque monomachiam furenter induxerant, ita inducunt in animum, inesse veritati vim quamdam magicam ad occultandum os aduersario in congressibus literariis; neque intelligunt, in ipsis fortiùs obstrepere non eum qui causâ, sed qui literibus præstat.

Vix ergo Cæsar extra Imperium pedem extulerat, cum Lutherani voce, scripto, ac re ipsâ denuò tumultuari sunt. Id ubi Romæ rescitum, elanguit latina, quæ ibi concepta erat ex Edicti promulgatione, perinde quasi eius pondere oppressa planeque conpulta hæresis iacuisset. Quare Mediceus Cardinalis Aleandro iniunxit, ut ea de re cum Cæsare in Belgio commorante vehementer conquereretur, eique ob oculos poneret, si nondum exsiccatio eius subscriptionis atramento, ipsoque penè spectante, Lutherani auid fuerant Edictum parvipendere, quidnam expectandum, ubi primus vigor defluxisset, & ubi Cæsar in Regnis adèd remotis versaretur? Ex tam celebri Caroli V. totiusque Imperij conspirantis studio, nullum aliud emolumentum exiturum, nisi deridiculo futuram petulanti turbæ geminam Christiani Orbis supremam Maiestatem,

1521.

iestatem, Romanum Pontificem atque Cæsarem. Sed frustra de morbo cum eo querimur, in cuius potestate remedium non est.

7 Inter hosce molestiarum aculeos, quos antecedens oppositæ spei iucunditas acerbiores reddebat, non nihil lætitiæ asperit Pontifici singulare munus Henrici VIII. Britanniarum Regis. Hic non modò Lutheranæ hæresi aditum in sua Regna seuerissimis denuntiatio- nibus interdixerat; sed etiam, ut iunior disciplinis operam dede- rat ad vitam Ecclesiasticam exercendam, dum frater natu maior adhuc viueret; ita studuit conquisita sibi literarum decora in causa tam celebri palàm facere. Doctum ergo volumen in aliquot Marti- ni errata lucubrauit, voluitque ut à suo Romæ Legato in Senatù Vaticano Pontifici offerretur vi. Non. Octobris, binis hisce versi- bus, qualescumque illi sint, adiectis:

*Anglorum Rex Henricus, Leo Decime, mittit
Hoc opus, & fidei testem & amicitie.*

Bzouius.

Magno hinc gaudio affectus est Leo, re non tam per se ipsam æsti- mata, quam ob faustum auspiciam optati negotij, quod ipse cum Henrico agitabat. Animaduertebat Pontifex hæresim, studio mul- titudinis, ac patrocinio quorundam Principum communitam, affligi non posse, nisi sacra potentia præualida præsidia contrahe- ret à profana. Idcirco in Heluetia, ubi minus certamen futurum censuerat, Duci Sabaudiarum negotium dederat illius seminis euellen- di: pro sumptu ad id necessario tribuerat illi augeorum tria millia & sexcenta ex annuis censibus, ceterisque prouentibus Ecclesiasticis ipsius ditionis. At pro Germania, ubi multò validius robur obsti- turum præuidebat, negotium instituerat faciendi fœderis inter Cæsarem & Britanniarum Regem, eius cognatum atque amicum, ad- uersus eos omnes qui Pontificio Diplomati, Edictoque Cæsareo ar- mis obsistere ausi fuissent, delegato ad eum Regem huiusce rei cau- sâ Nuntio Hieronymo Ghinuccio Senensi, Episcopo Asculano, & Auditore Camera (fuit hic postea Purpurâ exornatus à Paulo) qui ab initio diem Luthero dixerat, ab eoque repudiatus fuerat, tam- quam iudex ineptus ad ferendam de Theologicis doctrinis senten- tiam; quiq; adeò peculiari quodam sensu erga eam causam affe- ctus, putabatur efficacius mandata sui Principis impulsu priuati studij promoturus. Exceptus ibi est honorificè à Rege, euectusque etiam ad nobilem in eo Regno Episcopi Sedem. Sed inceptum ne- gotium intercisum vnâ cum vita Pontificis, qui, ut dicimus, pau- lò post decessit.

8 Interim Leo, gratis amplissimè Regi actis, Indulgentiam imper-

R 2

Bzouius
an. 1521.
tut

1521.

Totum id
receptum
in Actis
Constitoria-
libus.* 20. Iunij
1521.* 20. Octo-
bris 1521.

tuit cuicumque eius librum lecturo; ipsi verò auctori exoptatum ab eo titulum, FIDEI DEFENSORIS: quem ne quis forte per leuitatem concessum existimet, & quasi parui pretij donum, quippe tantummodò aurâ sonoque conflatum, haud equidem reticebo, Romæ diu & accuratè super eo consultum. Etenim Thomas Cardinalis Volsæus, Eboracensis Archiepiscopus, qui tunc non modò Regi fidissimus, sed penè arbiter eius sensa moderabatur, à Leone petierat, vt illum Principem specioso aliquo titulo decoraret, prout ab Apostolica Sede duo maximi Christiani Orbis Reges. * In confessu Purpuratorum, eâ petitione propositâ, variatum sententiis. Alij censebant, nullam causam adesse noui nominis conferendi: alij dixerè, à Iulio Secundo Regem Gallix titulo CHRISTIANISSIMI spoliatum, donatumque Britannix Regem, vt de Romana Ecclesia benemeritum; vnde tunc etiam videri, Regis illius studio in proscribendo Luthero parem aliquam remunerationem rependendam. Varij tunc tituli excogitati, ceu, APOSTOLICI, qui minimè placuit; quippe qui, quamquam alicui priùs Regi concessus, proprius Pontificis videbatur; PROTECTORIS FIDEI, ORTHODOXI, vel FIDELIS vel ANGELICI, alludendo ad nomen *Anglici*; quod tamen plus iocis quàm decoris pro se gerebat. Considerauit Pontifex, eiusmodi titulum seligendum esse, qui ceteris Regibus offensionem non foret: atque ad eam rem commemorauit Ægidius Cardinalis Viterbiensis, conquestum Maximilianum Cæsarem ob insignem CHRISTIANISSIMI titulum Regi Gallix datum; propterea quòd Cæsares in publicis Ecclesiæ precibus eodem appellabantur. Nihil tamen aliud tunc decretum, nisi vt Pontifex varios notaret titulos, scriptosque ad singulos Cardinales mitteret, quò impendentes quantum par erat operæ, tandem statuerent an ex iis aliqui comprobandi; quibus cum Volsæo communicatis, Rex quem præ ceteris mallet, eligeret. Cùm verò quarto post mensè * offerretur Regis nomine ab eius Oratore laudatus Henrici liber in Senatu Purpuratorum, emicaretque in Patribus singularis voluptas ex ea Regiæ pietatis in Fide tuenda significatione; Pontifex opportunum duxit, de integro ibi proponere tituli concessionem. Improbabant plerique conflatum vocibus, cuiusmodi erat DEFENSOR FIDEI, eumque maluissent qui vnicâ voce proferretur, ceu aliorum Regum tituli; vnde tres huius formæ politi & comprobati: ORTHODOXVS, FIDELISSIMVS, GLORIOSVS. Verumtamen quâ maioris benevolentix declaratione Patres Regi responderent, sancitus est titulus FIDEI DEFENSOR, si nomina-

tim expeteretur à Rege. Illum autem Rege petente, diploma fuit editum, vnaque litera Pontificiæ conscriptæ, & vtraque in alio Senatu recitata * & comprobata. Adeo Rex cognomen illud expetiit, quo aliquot annis cohonestatus, perennem impietatis infamiam sibi cumulauit eodem turpius violato.

1523,
* 26. Octo-
bris 1522.

9 Hunc Æmulum tam excelsum aliquamdiu reuerenter, quamuis inuitus, tolerauit Lutherus; sed post aliquot annos illi Principi contumeliosè respondit, eodem planè contemptu, quo in priuatos aduersarios utebatur: quæ insolens petulantia fauorem illi existimationemque apud vulgus conciliabat; quasi infra Reges non sit, qui Reges non veretur.

C A P V T II.

Leonis obitus, & Adriani electio.

1 Paucos post dies obiit Pontifex. Quare Mediceus Cardinalis è militari Legatione celeriter Urbem repetiit, humanæque indulgens ambitioni, studuit ad defuncti Patruelis Principatum assurgere. Ad id spem fouebat & existimatio suarum dotium haud vulgarium, & fauor iuniorum Cardinalium; quippe quos nec æmulos dignitatis, & acceptæ Purpuræ beneficio sibi obligatos habebat. Et quamquam seniores numero præstarent; tamen cum ad se quisque rem traheret, non ita omnes coalescebant, vt factioni iuuenum possent obistere, ad vnus electionem conspirantium. Nec inter seniores erubuit Carauaius Cardinalis pristinum Pontificatus ambitum palàm excitare, vnde idem paucos ante annos stabellum seditionis euaserat, nomenque Ecclesiæ nefastum. Veterum, tamen veterani in promouendo vno sene minimè concordabant, conspirabant tamen in excludendo quocumque iuniore. Quapropter post multos dies, cum esset in comperto, nec absque factione Medicei Cardinalis, nec ab ea sola Pontificem creati posset; petierunt ab eo seniores, per Cardinales à Monte & Caietanum, vt æquo animo cum ipsis conueniret in eligendo Pontifice; ne quid Ecclesia sine Capite detrimenti pateretur tam difficili tempore; virumque designaret, ætate meritisque cunctis acceptum. Is verò per summam animi moderationem respondit: Quamquam esset exploratum ex amicorum studio, quàm firmo sua spes fundamento niteretur, eam tamen bono publico, eorumque voluntati se libenter immolare, idque proximà suffragatione satis ostensurum. Vbi hoc promisso generatim se obstrinxit, voluit in seligendo Capi-

R 3

te